

НКРЕКП надала відповідь журналу щодо функціонування ринку електричної енергії

Тринадцятого квітня 2017 року Верховна Рада України прийняла Закон України «Про ринок електричної енергії» № 2019-VIII (далі — Закон), який набрав чинності (окрім окремих положень) з 11 червня 2017 року.

Відповідно до норм Закону передбачено **впровадження з 01.07.2019 нової моделі ринку**, яка надасть більше можливостей споживачам у виборі постачальників та способів закупівлі електричної енергії. Унаслідок цього основною процедурою закупівлі стануть відкриті торги, а закупівля за переговорною процедурою стане винятком.

Щоб оцінити нововведення Закону, слід розуміти, яким чином функціонує ринок електричної енергії сьогодні. Оптовий ринок (діє на підставі договору між членами Оптового ринку електричної енергії України) викупує абсолютно всю електричну енергію, яку генерують (виробляють) різні виробники. При цьому вартість електроенергії, за якою Оптовий ринок її викупує, залежить від типу генерації. Після викупу електроенергії вона підлягає перепродажу за встановленою ціною постачальникам за регульованими та нерегульованими тарифами. Ті своєю чергою постачають населенню за тарифами, установленними Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, для населення. Постачальники електроенергії за нерегульованими тарифами продають її суб'єктам господарювання. При цьому вони повинні мати доступ до системи розподілу електромереж. Однак отримати доступ до електромереж є проблематичним, зважаючи на те, що підприємства, які здійснюють розподіл, не мають значного бажання допускати до мереж сторонніх осіб.

Нова модель запроваджує такі сегменти ринку електричної енергії: ринок «на добу наперед», внутрішньодобовий ринок, балансуючий ринок, ринок допоміжних послуг, роздрібний ринок та двосторонні договори, які передбачають можливість купівлі електричної енергії безпосередньо у виробника. При цьому підприємства, які здійснюють розподіл, повинні бути організаційно та управлінськи відділені від виробників, постачальників та споживачів. Впровадження даної моделі повинно призвести до посилення конкуренції на цьому ринку та стримання необґрунтованого зростання цін на електричну енергію.

Слід зазначити, що навіть за чинних Правил користування електричною енергією, затверджених Постановою Національної комісії з питань регулювання електроенергетики України від 31.07.1996 № 28, споживачі (крім населення) не обмежені в можливості проводити конкурентні закупівлі.

Проте, як свідчить аналіз проведення закупівель [у системі ProZorro](#), конкурентні закупівлі електричної енергії застосовують доволі рідко і нерезультативно. **Так, за період дії електронної системи закупівель за кодом CPV за ДК 021:2015 — 09310000-5**

«Електрична енергія» станом на 14.08.2017 було проведено 17 158 закупівель. І тільки 136 з них — у формі відкритих торгів. При цьому лише одна процедура завершилась укладенням договору.

Зважаючи на вищевикладене та у зв'язку з прийняттям і введенням у дію Закону України «Про ринок електричної енергії» від 13.04.2017 № 2019-VIII, редакція [журналу «Радник в сфері державних закупівель»](#) звернулася до Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, з проханням надати відповіді на важливі питання сьогодення.

З повним текстом запиту редакції, адресованого до Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, читачі мають змогу ознайомитися нижче.

Журнал «Радник в сфері державних закупівель»
Вих. № 17/06/19 від 19.06.2017 р.

**Голові Національної комісії, що
здійснює
державне регулювання у сферах
енергетики
та комунальних послуг
Вовку Д. В.**
03057 м. Київ, вул. Смоленська, 19

Шановний Дмитре Володимировичу!

Юридичне видання «Радник в сфері державних закупівель» здійснює важливу соціальну функцію щодо впровадження правових знань в сфері публічних (державних) закупівель на території України.

Серед наших читачів є багато тих, хто здійснює закупівлю електричної енергії у відповідності до вимог Закону України від 25.12.2015 № 922-VIII «Про публічні закупівлі» (далі — Закон про публічні закупівлі).

З прийняттям Закону України від 13.04.2017 № 2019-VIII «Про ринок електричної енергії» (далі — Закон), який вступив у дію з 11 червня 2017 року, наші читачі звертаються до нас із запитаннями щодо деяких аспектів, пов'язаних з дією Закону.

У зв'язку з цим, редакція юридичного журналу «Радник в сфері державних закупівель» звертається до Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, в розумінні Закону — Регулятора, який здійснює державне регулювання ринку електричної енергії у межах повноважень, визначених цим Законом та іншими актами законодавства за роз'ясненнями з приводу дії Закону.

Прийнятий закон визначає правові, економічні та організаційні засади функціонування ринку електричної енергії, регулює відносини, пов'язані з виробництвом, передачею, розподілом, купівлею-продажем, постачанням електричної енергії для забезпечення надійного та безпечного постачання електричної енергії споживачам з урахуванням інтересів споживачів, розвитку ринкових відносин, мінімізації витрат на постачання електричної енергії та мінімізації негативного впливу на навколишнє природне середовище.

Згідно ст. 3 Закону ринок електричної енергії функціонує на конкурентних засадах, крім діяльності суб'єктів природних монополій, з обмеженнями, встановленими цим Законом.

Відповідно до частини 5 ст. 72 Закону споживачі мають право вільно обирати електропостачальників.

В Законі про публічні закупівлі, а саме в частині 2 ст. 35 передбачено можливість для проведення неконкурентної переговорної процедури на підставі відсутності конкуренції (у тому числі з технічних причин) на відповідному ринку, внаслідок чого договір про закупівлю може бути укладено лише з одним постачальником, за відсутності при цьому альтернативи.

Враховуючи зазначене, просимо надати роз'яснення з таких питань.

Питання 1. Чи можна, на сьогоднішній день вважати ринок електричної енергії конкурентним, і які існують виключення?

Питання 2. Де і яким чином споживач може отримати інформацію про те, що у нього є можливість скористатись послугами більше ніж одного електропостачальника?

Враховуючи окреслену проблематику порушених у цьому листі питань, з метою врегулювання протиріч, що можуть виникнути у майбутньому між замовниками, учасниками та контролюючими органами, редакція журналу «Радник в сфері державних закупівель» просить Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг допомогти замовникам та надати своє бачення зазначеної ситуації.

Заздалегідь вдячні за розуміння та змістовні відповіді!

З повагою
Головний редактор журналу
«Радник у сфері державних закупівель»

Крістіна Белякова

Також нижче ви можете ознайомитися з повним текстом листа-відповіді НКРЕКП.

**НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ, ЩО ЗДІЙСНЮЄ ДЕРЖАВНЕ
РЕГУЛЮВАННЯ
У СФЕРІ ЕНЕРГЕТИКИ ТА КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ
(НКРЕКП)
вих. № 8178/17.3.2/7-17 від 26.07.2017**

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, розглянула лист журналу «Радник в сфері державних закупівель» від 19.06.2017 № 17/06/19 та в межах компетенції повідомляє.

Відповідно до Правил користування електричною енергією, затверджених постановою НКРЕ від 31.07.1996 № 28, які поширюються на всіх юридичних осіб та фізичних осіб (крім населення), споживач має право на вибір постачальника електричної енергії.

Згідно з чинним законодавством на ринку електричної енергії постачання здійснюють електропостачальники, яким встановлюються ціни (тарифи) на їх послуги (постачальники за регульованим тарифом, далі — ПРТ) та електропостачальники, які здійснюють постачання за вільними цінами (постачальники за нерегульованим тарифом, далі — ПНТ).

ПНТ мають право здійснювати постачання непобутовим споживачам на всій території України.

На відміну від ПНТ, ПРТ також провадять діяльність з розподілу електричної енергії (передачу місцевими (локальними) електричними мережами), що відноситься до сфери природних монополій (у тому числі з технічних причин), тому діяльність з постачання електричної енергії ПРТ здійснюють за регульованим тарифом (на закріпленій території, у межах своїх місцевих (локальних) електричних мереж та електричних мереж споживачів, які живляться від їх мереж).

Тобто, з точки зору споживача, немає обмежень (у тому числі технічного характеру) щодо вибору електропостачальника (ПРТ чи ПНТ) для отримання послуг з постачання електричної енергії, і згідно законодавства, споживачу надано таке право. Зокрема, пунктами 5.8-5.13 Правил користування електричною енергією визначені умови переходу споживача від одного

електропостачальника до іншого.

13 квітня 2017 року було прийнято Закон України «Про ринок електричної енергії» № 2019-VIII (далі — Закон), який набрав чинності (окрім деяких положень) з 11 червня 2017 року.

Закон розширює можливості споживачів щодо вибору способу закупівлі електричної енергії. Відповідно до Закону в новій моделі ринку (яка має бути впроваджена з 1 липня 2019 року) споживачі мають право купувати електричну енергію:

за двосторонніми договорами з правом вільного вибору контрагентів та на умовах, що визначаються за домовленістю сторін;

на організованих сегментах ринку (зокрема, ринок «на добу наперед») за договорами купівлі-продажу з центральним контрагентом (оператором ринку) на умовах, що є однаковими для всіх учасників ринку «на добу наперед», та за ціною, сформованою за результатами проведених торгів;
або

на роздрібному ринку у електропостачальника за договором про постачання електричної енергії за вільними цінами, з правом вільного вибору та зміни електропостачальника. Споживачі одночасно можуть мати більше одного укладеного договору про постачання електричної енергії.

Наразі з метою впровадження Закону здійснюється розробка низки нормативно-правових актів, якими будуть врегульовані процеси та процедури щодо роботи ринку та взаємовідносин між учасниками ринку, у тому числі і в частині зміни електропостачальника. Актуальна інформація щодо стану підготовки та прийняття нових нормативних актів на виконання Закону розміщується на веб-сайті НКРЕКП (<http://www.nerc.gov.ua/>).

Проте до набрання чинності новими нормативно-правовими актами взаємовідносини між споживачем та електропостачальником регулюються чинними Правилами користування електричною енергією. **Варто також зазначити, що відповідно до Закону буде відбуватися відокремлення видів діяльності з розподілу та постачання електричної енергії в існуючих вертикально-інтегрованих енергопостачальних компаніях.**

Тобто один і той самий суб'єкт господарювання не матиме права одночасно здійснювати діяльність з розподілу та постачання електричної енергії. **При цьому перехідними та прикінцевими положеннями Закону передбачено, що споживачі (крім побутових та малих непобутових споживачів), яким на день набрання чинності Законом постачання здійснював електропостачальник за регульованим тарифом, повинні не пізніше ніж через 18 місяців з дня набрання чинності Законом обрати собі**

електропостачальника та укласти з ним договір постачання електричної енергії.

Зазначена вертикально-інтегрована компанія повинна забезпечити інформування споживачів про здійснення заходів з відокремлення, зокрема щодо умов постачання електричної енергії під час та після відокремлення, шляхом розміщення відповідної інформації на офіційному веб-сайті постачальника за регульованим тарифом та на платіжних документах.

З повагою
Член
НКРЕКП
Циганенко

Б.

Колектив редакції журналу «Радник в сфері державних закупівель» висловлює вдячність Національній комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, за актуальну та оперативну відповідь.